

ΤΕΤΡΑΜΗΝΑ

ΒΓΑΙΝΟΥΝ ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΜΟΝΟ ΜΕ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΥΛΗ
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΡ. ΚΡΑΒΑΡΤΟΓΙΑΝΝΟΣ - ΑΜΦΙΣΣΑ

ΡΕΝΟΣ: Κρ-κρ-κρ-κρ-κρ... ("Αρθρο.):

1097-101

: *Ὁ τέταρτος τόμος τῆς Ἀνθολογίας Διηγῆματος*, πού τυπώνεται καὶ κυκλοφορεῖ σὲ λίγο, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ εἵδους ὡς τίς μέρες μας ('78), μὲ παλιότερους καὶ νεώτερους καὶ νεώτατους διηγηματογράφους-πεζογράφους, μὲ πλήρη καὶ ἀντιπροσωπευτικὴ σύνθεση, ἀπὸ τὸ ἄλφα ὡς τὸ ὦμέγα.-Οἱ πρωτοανθολογούμενοι καὶ οἱ προανθολογημένοι, μαζὶ μ' ἄλλους τοὺς ἀνθολογημένους κατ' ἀρχὴν στὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἀνθολογίας τοῦ Διηγῆματος — 84 ὡς τὴν ὥρα — ἀπ' ὅπου συγκροτεῖται ὁ νέος αὐτὸς τόμος:

1113-8

: *ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ - Ποιητικὴ: Τάσος Ζερβός, Κώστας Καλαπανίδας. Διηγῆματος*: Προδημοσίευση ἀπ' τὸν τυπωνόμενον τέταρτον τόμον.

1171-5
1119-67

: Τίτλοι, κεφαλίδες καὶ γενικὴ φροντίδα τοῦ τεύχους, σὲ συνεργασία μὲ τοὺς: Ἡρόκλι καὶ Στάντη Ρ. Ἀποστολίδη, Ἀγγελὸ καὶ Φῶντα Δούρο, Δρόσο Κραβαρτόγιαννο καὶ Κώστα Σοφιανό.-Τύποις: *Μονοτυπία Ἀδελφῶν Παληβογιάννη* (Πιττάκη 5, Μοναστηράκι, Ἀθῆναι 114, τηλ. 3241703), *Τυπογραφία Χάση Σιδηρόπουλου* (Στεφάνου Βυζαντίου 9, Ἅγιος Λουκάς, Ἀθῆναι, τηλ. 2024631), *Ὀφφσετ Εὐθ. Κυριακὴ καὶ Ἀ. Πιλιάνου* (Σολωμοῦ 6, Νέα Σεπτόλια, Ἀθῆναι, τηλ. 5726683), *Βιβλιοδεσία Δημήτρη καὶ Γιάννη Βαργίκου* (Ἄνδρ. Μεταξᾶ 2, Ἀθῆναι 145, τηλ. 3631146).

ΗΡΑΚΛΗΣ Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ: Σκέψεις τοῦ '43-'46:

1103-5

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ: *Τὸ Πηγάδι*. (Διήγημα. Προδημοσίευση ἀπὸ τὸν τυπωνόμενον τέταρτον τόμον τῆς Ἀνθολογίας Διηγῆματος, Ρένου Ἡρακλῆ Ἀποστολίδη, σελ. 18-66, νέα ἐκδοτικὴ μορφή, μὲ διορθώσεις τοῦ συγγραφέα.):

1119-67

ΤΑΣΟΣ ΖΕΡΒΟΣ. Στίχοι: *Πέτα μου πέτρες - Στὴ Χαραχιά - Ὅτι τὸ ὄ τι.*

1171

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΛΑΠΑΝΙΔΑΣ. Ποιήματα: *Τὸ καλάμι - Μοῦ εἶπαν... - Τὸ καλάμι - Σχήμα - Πυρετός - Στερέωμα - Ὅλα ἐδῶ περιμένουν - Ἡ μάνα κλαίει... - Τὸ κοριτσάκι μὲ τίς ἐμπειρίες - Δυὸ φορὲς τὸ ποτάμι - Ἡμοννα σπουδαστής.*

1171-2

1172-4

1174-5

1175

ΔΡΟΣΟΣ ΚΡΑΒΑΡΤΟΓΙΑΝΝΟΣ: *Στὸ πείσμα τῶν καιρῶν!* ("Αρθρο. Ἀπολογισμὸς τετραετίας τῶν Τετραμήνων.):

1102

: *Κριτικὴ τῆς Ἀ-παιδείας μας*: Ἀθλια γυμνασιακὰ βιβλία Χημείας. Περιττὲς («μεταγλωττίσεις») ἀπὸ ἀγράμματους τῆς Δημοτικῆς καὶ τῆς Καθαρεύουσας, καὶ λάθη πάλι στὰ βιβλία τοῦ Ἰπουργείου Ἀ-παιδείας μας! Γιατ' εἴμαστε ἀδιόρθωτοι, ἀνεξαρτήτως καθεστῶτων, καὶ στὶς «θετικὲς» ἐπιστῆμες, ὅσο καὶ στὰ γράμματα ἐν γένει:

1168-70

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ: Ἀποχαιρετισμὸς στὸν Ἡρακλῆ Ἀποστολίδη:

1106

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΦΙΑΝΟΣ: *Γιὰ νὰ τελειώνομε μ' ἕναν-ἕναν τῆς ἄθλιας ψευτολογιότητάς μας: Τάκης Σινόπουλος, τὸ ἐπηγμένο τίποτα!* (Γενικὴ κριτικὴ τοῦ θρασέως προβαλλόμενου ψευτο-«ἔργου» του.):

1107-12

Σ.: 1097-1176
Δραχμές: 100

15

Ἄνοιξη καὶ
Καλοκαίρι '78

Βρισκόμαστε στο μέσο — ή και λίγο πέρα από το μέσο — τῆς φάσης πού διαδέχτηκε τὴν ἀφελῆ, ἀμέθοδη καὶ δίχως στέρεες δικτατορικές δομές ἐπταετία μας. [Ποῦ τὸ ξέρουμε; Ἔ, κρατῆστε αὐτὸ τὸ ἄρθρο, καὶ θάρθη μέρα πού θὰ τὸ θυμηθῆτε, σ' ὅλα του ὅσα ἔθετε καὶ πρόλεγε. Κι ἂν θέλετε, οἱ καλιότεροι, θυμηθῆτε πῶς στὸ τεῦχος 16 *Τῶν Νέων Ἑλληνικῶν*, πούχε κυκλοφορήσει τὴν 1-4-67, οἱ σελίδες 1201-6, τῶν «χωρὶς ἀλλοίωση, χωρὶς δέσμευση, χωρὶς σκοπιμότητα, χωρὶς δειλία, χωρὶς λογοκρισία» *Πραγμάτων* ἐκείνων, πού σᾶς γράφονταν ὡμὰ ἀπ' τὸν ἴδιο κάθε μῆνα, σὲ κάθε τεῦχος, τοῦ πάλι μοναχικοῦ καὶ καταπολεμουμένου ἀπὸ παντοῦ ὅμοια, καὶ μὲ τὴ σιωπὴ καὶ μὲ τὴ συκοφαντία, περιοδικοῦ, σ ἄ ς π ρ ὀ λ ε γ α ν τ ῆ δ ι κ τ α τ ο ρ ί α - καὶ δέν πρόλαβε μέρες εἰκοσι νὰ μείνη κρεμασμένο τὸ τεῦχος μὲ τὴν προειδοποίηση, καὶ τίς ἀκούσατε τίς ἐρπύστριες (ὅσο «ἐξωφρενικόν» κ' «ἐκτός ἐποχῆς», «συνθηκῶν», «προϋποθέσεων» καὶ τὰ ρέστα δασκαλίστικα, οἱ ἂν σᾶς φαίνονταν), καὶ σᾶς γαζώθηκαν στὸ κορμὶ τοῦ λαοῦ ὀλάκερου οἱ ἐρπύστριες ἐφτά χρόνια. Τώρα, ἂν δέν ὑπάρχουν πιά «μάγοι» καὶ «προφήτες», ἢ ἂν ὑπάρχουν ἴσως πάντα κάποιες συνειδήσεις, πού, ἀκριβῶς λόγω τῆς «ἀποχῆς» τους ἀπ' τὰ πολὺ περιστασιακὰ καὶ τὰ μικροσήμαντα «κοινά», κ' ἐπειδὴ ἴσως διαθέτουν κεραϊές σύλληψης τῶν «εἰς βάθος διεργασιῶν», καθὼς τίς λέν οἱ γιατροί, μ π ο ρ ο ὦ ν ν ἄ π ι ἄ ν ο υ ν σωστά καὶ ξεκάθαρα τὰ σαφῶς ἐ π ε ρ χ ὀ μ ε ν α, κι ἄρα τί ἂν λέγωνται («μάγοι» ἢ ἀπλῶς: «μ ἐ ν ο ὦ μ ἐ ς σ τ ἄ π ρ ἄ γ μ α τ α») (κι ὄχι περισπώμενο διαρκῶς μὲς στὰ μικροπράγματα καὶ τίς μικροφάσεις τῶν προσδιωρισμένων διαδικασιῶν τῆς κάθε λογῆς συντηρήσεως) - ἔ, τί σημασία ἔχει; Σημασία ἔχει πάντα ἢ ο ὕ σ ι α. Τί «πῶς θὰ καλῆτε» τοὺς φορεῖς ἢ τοὺς σωστοὺς προβλεπτές της;.. Θ υ μ ῆ θ ῆ τ ε, λοιπόν. Καὶ μακάρι νὰ μὴν ξαναπληρωθῆ, κι ἀκριβώτερα, ἢ ἀθέτηση ὅσων, ὅταν ἀθετοῦνται, ἀποκλείουν πάντα τὴν ἀνθρωπινὴ πορεία ζωῆς σ' ἓναν τόπο.]

Διανύουμε τὸν τέταρτο χρόνο ὑποτιθέμενης δημοκρατίας καὶ κ ο ι ν ῆ γ ν ὡ μ ῆ ἐ λ ε ὕ θ ε ρ ῆ, πράγματι ἐκφραζόμενη ὅποια εἶναι, ὅποια μορφώνεται μὲς στὰ πράγματα, δ ἐ ν λ ε ι τ ο υ ρ γ ε ῖ μ ἐ ς σ α δ ὦ. Δέν λειτουργεῖ στὸν τύπο — οἱ ἐφημερίδες, ὅλες, γράφουν ὅ,τι θέλουν α ὕ τ ἔ ς, κι ὅ,τι θέλει ἢ κυκλοφοριακὴ «πολιτικὴ» τῆς «κᾶσσας» τῶν ἀφεντάδων τους (τάχα «ὅ,τι θέλει καὶ ζητάει τὸ κοινόν»), ὅ χ ι ὅ μ ω ς ὅ, τ ι π ρ ἄ γ μ α τ ι σ υ μ β α ῖ ν ε ι σ ἐ κ ἄ θ ε τ ο μ ἔ α τ ῆ ς ζ ω ῆ ς τοῦ τόπου — καὶ δέν λειτουργεῖ οὔτε στίς συνειδήσεις. Οἱ συνειδήσεις, «πολιτικοποιημένες» ἢ ραγδαία «πολιτικοποιημένες», καθὼς τὸ χάψαν καὶ τὸ θαρροῦν κι «ἀρετῆ», καὶ «χρέος» τους «σήμερα» — ἐπειδὴ αὐτὴ τὴν εἰδικὴ «πλύση ἐγκεφάλου» τοὺς κάνουν, μ' ὅλα τὰ μέσα, ὅλες οἱ πολιτικὲς παρατάξεις, γιατί πῶς ἀλλιῶς θ' ἀποκτήσουνε πελάτες, ὀπαδοὺς, ψηφοφόρους, ὑποτεταγμένους, κ' ἐν γένει σ υ ν τ ῆ ρ ῆ τ ἔ ς τ ὶ ν σ τ ῆ μ ἔ ν ὠ ν μ ῆ χ α ν ὠ ν τ ο υ ς; —, κανένα θέμα, ζήτημα, πρόβλημα, αἴτημα, ὑπόθεση, οὐσία, τέχνη, προσπάθεια, ἔργο, κείμενο, στοιχεῖο παιδείας, μόρφωσης, πολιτισμοῦ, στάση ζωῆς, ποιότητα, ἀξία, κριτήριο, ὄργανο δουλειᾶς, ἔντυπο, τάση, πράξη,.. τίποτα, τίποτα, τίποτα δέν ἐν-

νοῦν ν' ἀντικρύσουν ἀνεπηρέαστα ἀπὸ πολιτικὴ τύφλωση καὶ πρόθεση, τίποτα στὴν οὐσία του ὅποια εἶναι, ἀνεξάρτητα ἀπ' τὸ τί κόμμα ψηφίζουμε, ποιά παντιέρα προσκυνᾶμε, σὲ τί ἀποσκοποῦμε («στοχεύουμε», λὲν καὶ γράφουν οἱ θρασεῖς ἀγράμματοι παντοῦ πιά!), παρὰ τὰ πάντα: ἀλλοιωμένα ἀπὸ τὰ παραμορφωτικὰ πρίσματα αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν πολιτικῶν σκοπιμοτήτων καὶ «θέσεων»! (Καί, φυσικά: κανεὶς καὶ δὲ στοχάζεται, μήπως μόνο θέσεις δὲν εἶν' οἱ «θέσεις» τῶν πολιτικῶν παρατάξεων, μήπως αὐτὸ τοῦτο ἀντιθέσεις εἶναι, ἄγονες ἀπόλυτα, καὶ μόνο «συνυπάρχουσες», καὶ ἀλληλοσυγκρουόμενες-ἀλληλοσυντηρούμενες μὲ τίς πάνω στὴν ἴδια πολιτικὴ κοινότητα τυπικῶς «ἀντίπαλές» τους, τάχα «λειτουργοῦν», ἐνῶ πράγματι: ἀπλῶς συνηροῦν τοὺς κατεστημένους — στὴν ἐξουσία ἢ στὴν ἀντεξουσία τῆς «ἀντιπολιτευσεως», κάθε τομέα — καὶ τὶς στημένους μηχανεὲς τοῦ κυρίαρχου Κοινοῦ Κοινοφόρου.

Ὅπου ὁμως δὲν λειτουργεῖ πράγματι δημοκρατία, οὔτε στὴν κοινὴ γνώμη οὔτε στοὺς φορεῖς οὔτε στὰ ὄργανα καὶ τοὺς ἀγωγούς ἐκφρασης ὄλων πρὸς ὄλους, πάντοτε καὶ πολὺ σύντομα κ' ἐντελῶς βέβαια καὶ ἀναπόφευκτα ξανακούγονται οἱ ἐρπύστριες... Τὶς ἐρπύστριες, φίλοι, ὅποια παντιέρα καὶ ἂν ἔχουν στοὺς πυργίσκους καὶ ὅποια σκουφιά οἱ κομμάντος τῶν ἀρμάτων — εἴτε τὸ σφυροδρέπανο, «ἴσιον» ἢ «ἀνάποδο», εἴτε τὰ SS, εἴτε τὸ Δ τῆς ἄστικτῆς ψευτοδημοκρατίας, εἴτε τ' ἀράμπικο ξερωγωτιέχουν γιὰ «λιλί» τους, εἴτε τὸ ἐβραϊκὸ ἄστρο —, δὲν τίς κινοῦν οἱ καραβανᾶδες τους, οὔτε οἱ τάχα «ἀποπίσω τους». Αὐτοὶ οἱ «ἀποπίσω» — πού τόσο ἱκανοποιημένοι (μὲ τὴν «ικανότητά» σας «ἀναλύσεως» τῶν καταστάσεων πού σᾶς γαζώνονται στὸ κορμὶ διαρκῶς) ὄλο «διαβλέπετε» καὶ τὰ πάντα μακάριοι τοὺς φορτώνετε (γιὰ νὰ ξεφορτώνετε στρουθοκαμηλικὰ τίς μισοσυνειδήσεις σας) — αὐτοὶ οἱ αἰώνιοι «ἀποπίσω» δέ ν μ πο ρ ο ὦ ν σ χ ε δ ὦ ν τί πο τε χ ω ρ ῖς ἐ μ ᾶς τοὺς ἴδιους! Καὶ τὸ ξέρετε πολὺ καλά! Ἄλλὰ εἶναι «βαρειά» πάντα «ἡ καλογερικὴ» νὰ κἀν ἡ κανεὶς πράγματι, σὰ «σπαρτιάτης», ἐκεῖνα πού ἄριστα γνωρίζει, σάν «ἀθηναῖος», πῶς ἂν δὲν κἀν καὶ δὲν προσπαθήσῃ καὶ δὲν παλέψῃ νὰ πράγματῶσῃ ἀλήθεια, κ' ἐγκαιρα, καὶ βέβαια καὶ στέρεα, καὶ ἀποδοτικὰ οὐσίας νέας τῆς ζωῆς γιὰ τὰ παιδιὰ του καὶ τοὺς αὐριανούς ἐν γένει, ἔ, τοῦ μέλλονται ὅσα κατέγραψε πιστὰ ὁ Θουκυδίδης γιὰ τὴν πατρίδα του ἀπ' τὴ Σκαπτύλη...

Ἐποτιθεται πῶς θέμα παιδείας ἀπλώθηκε τὰ χρόνια αὐτὰ στὶς συνειδήσεις τοῦ τόπου καὶ τίς φλόγισε καὶ γύρεψε ἀντίκρυσμα οὐσιαστικὸ καὶ γενναῖο. Ἐποτιθεται πῶς κ' ἡ πάλι κυρίαρχη Δεξιά, πού, ξαναβαφτισμένη «δημοκρατικὰ», κυβερνάει, τόνωσε — τάχα — καὶ τὸ ἀντίκρυσε. Ἐποτιθεται πῶς τὰ παιδιὰ σας, φίλοι, «νέα παιδεῖα» προσλαμβάνουν κάθε μέρα στὰ σχολεῖα, τὰ γυμνάσια, τὰ πανεπιστήμια, τὰ πολυτεχνεῖα... Μὰ ἀλήθεια; Εἶναι δυνατὸ τόσο νὰ κοροϊδέυεστε; Εἶναι δυνατὸ τόσο ἀμόρφωτοι νὰ εἴσαστε οἱ ἴδιοι, πού νὰ μὴ μπορῆτε, μὲς σὲ λίγη ὥρα συζήτησης μὲ τὰ παιδιὰ σας γιὰ τὸ τί «σπουδές» τάχα κάνουν ὅπου «φοιτοῦν» — σὲ εἰσαγωγικὰ καὶ αὐτὸ, γιατί καὶ δὲν φοιτοῦν πιά πράγματι πουθενά! (ἀλήθεια; τώρα τὸ πρωτακοῦτε;) —

νά μή μπορήτε, στὰ σοβαρά, νά συμπεράνετε γιὰ τὴν τερατώδη ἀπάτη, τὴ θρασύτατη «σουπερμαρκεϊκή»-ἀεροκοπανιστὴ πολιτικὴ φενάκη τῆς τάχα «νέας παιδείας» τῆς «νέας δημοκρατίας» καὶ τῶν πονηρῶν συνδοιπόρων ὑπονομευτῶν τῆς - «νέας» καὶ «παλιᾶς», καὶ ὅποιας, (ὅποιας λογῆς) δημοκρατίας;.. Ἀλήθεια, δέν μπορεῖτε νά δανειστῆτε ἀπ' τὰ παιδιὰ σας, ἀπ' τοὺς νέους γνωστούς σας, ἀπ' ὅποιο νέο σπουδαστὴ τῆς γειτονιάς σας, τῆς πολυκατοικίας σας, ἓνα ὅποιο «βιβλίον» του, ἓνα ὅποιο ἄθλιο μάτσο πολυγραφήμενον «σημειώσεων τοῦ καθηγητῆ τῆς ἔδρας» (ὅποιας ἔδρας τέτοιας θέλετε! ὅποιας τύχη!), ἀπ' ὅπου «διαβάζει» τάχα ὁ νέος, «μελετάει», «σπουδάζει ἐπιστήμη» μὲ τὰ σωστά σας.- δέν μπορεῖτε; Ἀλήθεια δέν μπορεῖτε, δέν ἔχετε τὸν καιρὸ, τὸν τρόπο, τὴ μόρφωση, τὸ «ἐπίπεδο», τὴ δυνατότητα τὴν προσωπικὴ, τὴν κρίση, νά τ' ἀνοίξετε καὶ νά στραβωθῆτε κεῖ μέσα καὶ σεῖς γιὰ λίγο, ἀπ' ὅσα τελείως ἀσύστατα, ἀνεπισημονικά, θεοπάλαβα, ἀρλουμπειδῆ, ψευτομαρξιστικοειδῆ, ἐμετικοδιαλεκτικά δῆθεν, μπροσουροειδῆ τῆς ἔσχατης ὑποστάθμης σερβίρονται στὰ παιδιά σας (στ' ἄτυχὰ ὀλωνῶν μας) γιὰ «ἐπιστήμη» τάχα, αὐτὴ ἢ ἐκείνη, γιὰ τάχα... «φτασίματα σύγχρονα!» τῆς ἄλλης ἢ τῆς παράλλης, γιὰ δῆθεν... «ἀλήθειες πιά!» ἀπὸ τενεκέδες ξεγανωτους καὶ ἀμόρφωτους σαλταδόρους τῶν ψευτοπανευπιστημίων μας «πρωτοαποκαλυπτόμενες»... Ἀλήθεια δέν μπορεῖτε;.. Ἐ, ἂν δέν μπορέσετε, θὰ τὸ πληρώσουν πολὺ σύντομα τὰ παιδιά σας, κι ὁ τόπος ὅλος, καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι! Γιατὶ ραγδαῖα τραβᾶτε σ' αὐτὸ πού ἀλλιῶς δέ λέγεται παρά: «ἀμόρφωτος τόπος, ὑπανάπτυκτος (λόγω ἀπαιδευσίας σὲ κάθε τομέα τῆς ζωῆς του) λαός», καὶ θὰ τίς ἀκούσετε, ἔννοια σας, μ' ἀπόλυτη βεβαιότητα τότε καὶ τίς καινούργιες ἐρπύστριες, πού θάναυ καὶ βαρύτερες, δυστυχῶς, πολὺ βαρύτερες καὶ πιὸ ἀνάγνητες!.. Γιατὶ οἱ κάθε λογῆς «ἐρπύστριες», φίλοι, τοὺς κοιμισμένους, καὶ τοὺς μὲ τὴ μύτη στρουθοκαμηλικὰ χωμένη στὴν ἄμμο τῆς τύφλας τοὺς πατάνει! Ἡ, τὸ σωστότερο: ἀπὸ τέτοιους παράγονται - καὶ μετὰ ξεκινᾶν μιὰ νύχτα καὶ τοὺς πατῆνε, πατῶντας μαζί βέβαια κι ὅσους δέ φταῖνε, δέν κοιμόντουσαν, φώναζαν «ξυπνήστε! μὴν παράγετε τίς ἀλυσίδες σας, ἡλίθιοι!» μ' ἀκοῦν; ἀκουγαν ποτέ; ἀκουσαν ποτέ οἱ ἐθελόκουφοι; οἱ ἐθελότυφλοι, πού θέλουν νά βλέπουν τ' ἀνεδαφικά «ὄνειράκια» τοὺς τάχα «πραγματοποιούμενα» (γιατὶ ἐξαντλήθηκε ἡ ἴδια τους ἡ δύναμη νά τὰ ὄνειρευοῦνται), κ' οἱ ἐθελοκούφαλοι, πού θέν ν' ἀκοῦν στ' ἀφτιά τους τὰ τραγουδάκια πού ψιθυρίζουν οἱ ἴδιοι μισοπαραισθητικὰ ἀπομέσα τους φάλτσα σάν τάχα «ἀπόξω», «ἀπὸ τὰ πράγματα» τραγουδοῦμενα, ἀκοῦσαν ποτέ τὸ τί πράγματι λέν τὰ πράγματα καὶ ὅλο καὶ πιὸ δυνατὰ τὸ βουτίζουν, καὶ ὅλο καὶ πιὸ συντριπτικά, ξεθεμελιωτικά, κοσμοανατινακτικά τὸ ἐπιφέρουν, ὅχι «ἦχο» πιά, παρά «πρᾶγμα», σεισμό τεκτονικό, πού σωριάζει καὶ καταστρώνει τὰ πάντα.- καὶ περνᾶν πάλι ἀποπάνω οἱ ἐρπύστριες σάν μπαλλαρίνες (πόσο τίς ἐθαύμασε ὁ ποιητῆς μας, ἔ; στὶς χορευτικὲς πιρουέττες τοὺς! μὴ μᾶς βασκαθῆ καὶ δαῦτος!), καὶ δέ φυτρώνει χορτάρι γι' ἄλλα τόσα χρόνια, καὶ «στενάζετε» τάχα πάλι (ἐνῶ καὶ πάμπολλοι μοῦ τὴν καλοπερνούσατε «κοτσάνι»

δά! μὴ μᾶς τὰ παραλέτε τώρα, ψευτοαντιστασιακοί μου ὅλοι τῆς εὐκαιρίας!), καὶ δόστου «οἱ νέοι!» ξανά, «οἱ ἐλπίδες σας οἱ νέοι!», νὰ «τραβᾶν μπροστά» τάχα «οἱ ἐλπίδες σας» τὰ νέα ἀνύποπτα κορμιά, τὰ χλωρὰ κορμιά, γιὰ νὰ μένετε σεῖς οἱ ξεροκουφάλες δηλαδή ἀσφαλισμένες στ' ἀκυρόβλητα πίσω! ἄχα, ξεροκουτάλες, ξεροκουφάλες, ξεροξεκούτηδες, φονιάδες, πράγματι, τῶν ἴδιων τῶν παιδιῶν σας, πού τάχα «δέν ξέρετε», «δέν φανατίζοσαστε» (τοῦτο ἦ ἐκεῖνο), «δέν σᾶς τὸ εἶχαν πῆ», «δείξει», «ἀποδείξει», «ἀναλύσει», ὅλοι «σᾶς ἄφησαν στὸν ὕπνο πάντα ἐσᾶς», καὶ μόνο οἱ ἴδιοι δέν εἶχατε τὴν παραμικρότερη ὑποχρεωσοῦλα νὰ ξυπνήσετε ποτέ, νὰ δῆτε ποτέ, νὰ κρίνετε ποτέ, νὰ συμπεράνετε καὶ νὰ πρᾶξετε, γιὰ νὰ μὴν ξαναστρωθῆτε ἀπ' τὴ «τόσο» τάχα «φοβερές» γιὰ σᾶς — φαρισαῖοι! — «ἐρπύστριες», πού τὶς γεννᾶτε, τὶς θέλετε, τὶς ἔχετε ἀνάγκη ἐσεῖς τὶς ἐρπύστριες, καὶ γι' αὐτὸ πάντα ξαναεμφανίζονται, σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός σας κ' ἐκφραση ἀληθινῆ τῆς βαθύτερης ὑπόστασής σας: τῆς ἀνελεύθερης καὶ ἀντιελεύθερης, τῆς κοιλιακῆς καὶ ἀντιπνευματικῆς, τῆς μαζοχικῆς καὶ σαδιστικῆς, τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ θεαθῆναι, τῆς ἀπάνθρωπης καὶ ἀντιανθρώπινης καὶ ἀσῆκωτης, ἀσῆκωτης, ἀσῆκωτης «ὑπαρξῆς σας», μ' ὀτιδῆποτε!

Βρισκόμαστε στὸ μέσο — ἢ καὶ λίγο πέρα ἀπὸ τὸ μέσο — τῆς «μεταδικτατορικῆς» φάσης, κ' ἔχετε ἀνεβάσει, γιὰ δευτέρη φορὰ πάνω, καὶ κυβέρνηση καὶ ἀντιπολίτευση κἀκίστων ποιότητων, πού δέν ἐκφράζουν πράγματι τίποτα γνήσιο τῶν «βάσεων» τὶς ὁποῖες τάχα «ἐκπροσωποῦν», δέν ἐκφράζουν καὶ δέν ὠθοῦν σὲ πραγμάτωση τίποτα τὸ εὐγενέστερό σας ὅσων τὶς «βγάλετε» (καθὼς θαρρεῖτε) «γιὰ νὰ σᾶς ὑπηρετήσουν»! Ἡ γιὰ δευτέρη φορὰ κυβέρνησή σας μιᾶς τετραετίας ἐξακολουθεῖ νὰ φέρεται κυνικώτατα κομματαρχικά, φανατικά ἢ ψευτοφανατικά. Ὁ παριστάνων τὸν Ἕλληνα Ντέ Γκὼλ ἢ τὸν σύγχρονο Περικλῆ μας, πέραν δυό-τριῶν μισονοικοκυρίστικων καὶ κοντοφρόνιμων ἐπαρχιωτικῶν ψευτοαντιλήψεων τῆς ἐπιφάνειας, δέν διαθέτει οὔτε στοιχειώδη προσόντα «ἡγήτη» συντηρήσεως ἐνὸς λαοῦ ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε «εὐρωπαϊκοῦ» — ἐστὼ καὶ στῆ χιλιοπατημένη αὐτῆ (απατοῦσα) τοῦ ὑπανάπτυκτου Βαλκάνιου καταπεσμένου καὶ ὅπως-ὅπως «ἐπιβιώνοντος» — καὶ, βιολογικά, πόση ζωὴ ἔχει; πόση ἰκανότητά δράσεως σωστῆς, ζωτικῆς, εὐστοχῆς, ἀντιληπτικῆς πράγματι τῶν δεινῶν πραγμάτων πού μᾶς ἀλωνίζουν καὶ τῶν δεινότερων πού μᾶς ἔρχονται ἀπανωτά, καὶ τῶν δεινότατων πού μᾶς μέλλονται καὶ θὰ μᾶς σβῆσουν ἂν δέν προλάβουμε νὰ τ' ἀντικρύσουμε οὐσιαστικά καὶ γενναῖα;.. Πόση, λοιπόν;.. Τί χώνετε πάλι τῆ μύτη στὴν ἄμμο;.. Πῶς ἂν αὐτὰ τ' ἀνεκδιήγητα «ρετρό», τὰ γιὰ γέλοια (ἀφοῦ μὴ γιὰ κλάματα), πού μὲ καθετῆρες σᾶς «κυβερνᾶνε» καὶ ὅλο μ' ἀπανωτά οὐτίσκια «διασκέπτονται» (καὶ «βαθυνοῦστατα περιστοχάζονται» ζαλισμένοι καὶ τραυλίζοντες) τὰ κυριώτατα καὶ τὰ ὀξύτερα καὶ τὰ κρισιμωτάτα σας, πού δέν ἔχουν ἄλλα τράτα νὰ βασταῖζουν ἐπὶ ἀναντιμετώπιστα σ' ὅλες τὶς καυστικῆς καὶ ἀναντινακτικῆς σας οὐσίες τους;.. πῶς, ἀλήθεια, φαντάζεστε (καὶ δέν εἴστε πιό μεθυσμένοι ἢ πιό ἄχρηστοι ἀπ' αὐτούς ἂν τὸ φαντάζεστε), πῶς θὰ σᾶς πᾶν ἀλλοῦ παρὰ: σ τ ὀ δ ι ᾶ β ο λ ο ;! Καὶ κρεμιέστε σ' αὐτούς; Καὶ κοροϊδεύε-

στέ μ' «έκλογές», όπου μόνο σείς δέν διαλέγετε (παρά σās βάζουν νά διαλέξετε τούς από πρίν «διαλεχτούς» τους), και τούς ξαναβγάζετε τούς άνίκανους τῆς «πλειοψηφίας», μαζί με τούς άλλο τόσο άνίκανους τῆς «μειοψηφίας», διόλου διαφορετικούς — και τὸ ξέρετε! (δέν τὸ πιστεύει κανείς με τὰ σωστά του, πὼς τόσο ἄξαφνα βλακέψατε ὅλοι σ' αὐτὸ τὸν τόπο!) — μὰ καθόλου, καθόλου διαφορετικούς, σέ τίποτε, ἀπ' τούς χτεσινούς σας δικτάτορες και καρβανᾶδες, τούς ὑπερανίκανους, και περιμένετε τί;..

Κ' ἔχουν στηθῆ τὰ συστήματα ὅλα, και τὰ μηχανήματα ὅλα, κι ὁ τύπος κ' οἱ τηλεοράσεις και τὰ ραδιόφωνα και τὰ προγράμματα ὅλα, και σās κανοναρχᾶνε αὐτὰ πού θέλετε κ' ἐσεῖς νά σās κανοναρχᾶνε, γιὰ νά τ' ἀκοῦτε, νά τ' ἀκοῦτε αὐτὸ πού εἶστε, νά μὴν ἀκοῦτε τίποτ' ἄλλο, νά μὴν πᾶτε πουθενά ἄλλοῦ ἀπ' ὅπου ἀκράτητα κατακυλᾶτε.. - κι ὡστόσο, λέτε, «φοβᾶστε μὴ πω ρε...»

«Μήπως»;..

Πολύ αἰσιόδοξοι μοῦ εἶστε (ἢ παραστένετε, εἰς ἑαυτούς και ἀλλήλους, πὼς «εἶστε»)!

Ἀπλῶς: «Μήπως»;..

Μὰ δέν τῖς ἀκοῦτε;.. Ἔεε, πολῖτες, με τὰ σφυριά στὰ χέρια πού τῖς χαλκεύετε, με τῖς ἔνθερμες οὐσιαστικές ἐπικλήσεις τους πού ἀποτελοῦν ὅλες οἱ ἀμετάτρεπτες ἀ-ποιότητες σας πὸ κάθε τομέα τῆς ζωῆς..- ἔεε, πολῖτες ὅλοι πού τῖς μαστορεύετε, δέν τῖς ἀκοῦτε λοιπόν πρᾶγματι πού ζυγώνουν;..

Ἄφτιά δέν ἔχετε;

Μὰ στῆστε ἀφτί λοιπόν!.. Σκύψτε μέσα σας, δῆτε τῖς ἴδιες σας τῖς ἀντιδημοκρατικές ἀ-ποιότητες, τῖς ἀνουσιότητες, τούς φανατισμούς, τούς «-ισμούς», τούς φατριασμούς, τῖς ἐμπάθειες, τῖς σκοπιμοθηρίες, σκοπιμομανίες, ἐθελουφλίες, ἐθελουφίες..- κι ἀκοῦστε τες λοιπόν!

Νά, γιὰ σωπᾶστε λίγο..- δέν τῖς ἀκοῦτε;.. Νά! νά!

... Κρ-κρ-κρ!.. Κρί, κρί!.. Κρ-κρ-κρ-κρ-κρ!..

Σάν... *μπαλλαρίνες*, ἀδέρφια! σάν *μπαλλαρίνες*, πού μᾶς τῖς κελάδησε τῖς «ἀδερφικές-συντροφικές» σοβιετικές του («τῆς ἐλευθερίας» σας νά φορέσετε πιά τούς χαλκᾶδες σας) ὁ «ποιητής σας»!..

Νά τες πάλι!:

... Κρ-κρ!.. Κρί-κρί-κρί-κρί!..

Νά τες, φάνηχαν ὅπου νάναι κ' οἱ μουτσοῦνες..- θά τῖς δῆτε!

... Κρ-κρ-κρ-κρ-κρ!.. Κρ-κρ-κρ-κρ-κρ-κρ-κρ-κρ!.. Τάχ-τάχ-τάχ-τάχ!

Δέ θ' ἀργήσουν - ἔννοια σας!

Κεία

ΗΡΑΚΛΗΣ Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Σκέψεις τοῦ '43 - '46

I

Ἄναμφίβολα, δέν εἶναι ἡ Ἐξουσία ὁ σκοπὸς τῆς Πολιτικῆς, παρὰ μέσο γιὰ τὴν ἀσκησὴ τῆς - κάποτε μάλιστα καὶ φευκτέο. -

II

Γενικά, ἅμα δέ θέλῃς τὴν Ἐξουσία, φυλάγου κι ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς κι ἀπ' τοὺς φίλους.

III

Κ' ἐντελῶς ἀνερμάτιστα ὅταν πολιτεύεσαι, ἡ δουλειά σου γίνεται, ἅμα ἔχῃς πολλές δυνατότητες, μεγάλα τράτα. Ὡς καὶ χοντρές γκάφες μποροῦν νὰ σοῦ βγοῦν σὲ καλὸ! Μὰ δέ σοῦ πρέπει δά κ' ἔπαινος γι' αὐτό, οὔτε καὶ πονοκεφάλιασμα γιὰ τὸ ξεδιάλυμα τοῦ τάχατε «μυστήριου» τῆς «πολιτικῆς» σου!

IV

Τὸ ἀνάστημα πού χάνει ὁ μεγάλος, σάν ξεπέφτη μπρὸς στὸ μικρό, τὸ κερδίζει ὁ τελευταῖος - γιὰ νὰ μὴ τὸ χάσῃ ποτέ πιά ἐντελῶς.

V

Κι ὁ πιὸ φανατικὸς πολιτικὸς ὁπαδὸς δέ μένει ποτέ, καὶ γιὰ πολὺ, σάν πιστὸς θρησκείας ἐξ ἀποκαλύψεως. Γιατί, ἀγάλι' ἀγάλια, ζυγώνει τοὺς «θεοὺς» του, ὥσπου πείθεται πὼς ἄνθρωποι εἶναι κι αὐτοί!.. Καὶ καλὰ τότε νὰ πῆ πὼς, σάν ἄνθρωποι, σφάλονται κιόλας· μὰ ἂν προσθέσῃ πὼς δέν ἀναγνωρίζουν ποτέ κανένα τοὺς σφάλμα, τί γίνεται;..

VI

Νὰ αἰφνιδιάζεσαι κάποτε ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς: κακὸ καὶ ψυχρό..- μὰ ἀναπόφευχτο· νὰ αἰφνιδιάζεσαι ὅμως, καὶ μάλιστα κάθε τόσο, ἀπ' τοὺς ὁπαδοὺς, ἔ, αὐτὸ πάει πολὺ..- περισσότερο ἀπ' ὅσο φτάνει, τοῦλάχιστο, γιὰ νὰ διερωτηθῆς ἂν «ὀδηγῆς» ἢ «σ' ὀδηγοῦν».

VII

Ὅταν παρασφίξῃς τὸν ἀντίπαλο, καὶ τοῦ στερήσῃς, γιὰ κάμποσον καιρὸ, κάθε δυνατότητα, τότε ἐσύ, μὲ τὶς πράξεις σου, ἀναπληρώνεις, σὲ μικρότερο ἢ μεγαλύτερο βαθμὸ, τὴν ἀναγκαστικὴ του ἀπραξία - τὸ θέλεις ἢ δέν τὸ θέλεις.

VIII

Τὸ δύσκολο δέν εἶναι νὰ ἐμπνεύσῃς πανικὸ· τὸ δύσκολο εἶναι νὰ τὸν κρατήσῃς, ἔγκαιρα, στὰ ὅρια πού πρέπει γιὰ νὰ μὴ ν ἀντιστραφῇ ἐναντίον σου, καὶ νὰ μὴ σὲ παραδρομίσουν ὁ-

λότελα, με τὸν ἀέρα ποὺ θάχουν πάρει, τὰ ἐκτελεστικά ὄργανα τοῦ πα-
νικοῦ - ὁπότε παθαίνεις ὅ,τι δέ θά μποροῦσε νὰ σοῦ κάνη ὁ ἐχθρός!

IX

“Ὅχι, ἀπλῶς, «δὲν πειράζει»· π ρ έ π ε ι νὰ σέ θεωροῦν κ α ί γιὰ
τὸ κακό ἱκανό, δικοί καὶ ξένοι. Μά, ἂν εἶναι δυνατό, νὰ μὴ μποροῦν νὰ
φέρουν ο ὕ τ' ἔ ν α τέτοιο παράδειγμα εἰς βάρος σου.

X

Δέν ξέρω ἡγέτες «μπράβους» τῶν ἰδεῶν τους...“ Ἄν ξέρετε, μοῦ τὸ
λέτε!..

XI

Δέν εἶναι μασκαραλίει ποὺ νὰ μὴν μπορῆ νὰ πάθῃ ἀσόβαρη ἡγε-
σία, δταν ἀσόβαροι σάν αὐτὴν ἀντίπαλοι τὴν ἀρρουνε στὰ σοβαρά!

XII

Β ά σ τ α τὸ λό γ ο σ ο υ !.. Περισσότερο ἀπ' ὅσο θά σέ ζημιώ-
σῃ στὴν ἀρχή, θά σέ ὠφελήσῃ ἅμα πιά σοῦ ἀναγνωρίζουν πῶς τὸν κρα-
τᾶς. Ἀκόμα καὶ γιὰ νὰ τὸν παραβῆς κάποτε. Μά καὶ τότε πάλι σκέψου
πῶς θά τὸν ἔχῃς παραβῆ γιὰ πάντα, χωρὶς νὰ εἶσαι καὶ βέβαιος πῶς δέ
θά σοῦ παρουσιαστῆ ἀργότερα περίσταση πιὸ ἄξια γιὰ τόσο βαρὺ λῦτρο.

XIII

Νὰ λέγουν γιὰ σέ: Ἀὐτός δέν μπλοφάρει ποτέ!.. Κι ὡς τὸ τέλος:
μ ό ν ο έ σ ύ ν ά ξ έ ρ η ς ἂν μπλοφάρῃς ἢ δέν μπλοφάρῃς.

XIV

Τί θά πῆ νὰ μισῆς ὀλάκερους λαούς καὶ νὰ λυσσᾶς ;.. Οἱ λαοὶ εἶναι
λ α ο ί - ὁ καθένας με τὰ δικά του. Οἱ κυβερνήτες τους, τὰ καθεστῶτα
τους.- μάλιστα! Αὐτὰ μπορεῖς νὰ τὰ ἐχτρεύεσαι, ὅσο θέλεις· μὰ ὄχι
νὰ τὰ μισῆς, γιὰτὶ θολώνεται ἡ κρίση σου κ' ἔτσι δέ βρίσκεσαι ποτέ σέ
καλὴ φόρμα σάν ἐχθρός τους.

XV

- Γιὰ τὸν ἔνα: «εἴμαστε ὁ π ε ρ ι ο ὗ σ ι ο ς λαός»!
— Μπρέ, τί λές!
— Ναι-ναί, ὁ π ε ρ ι ο ὗ σ ι ο ς !.. Τίποτε ὀλιγώτερο!
Γιὰ τὸν ἄλλον: «τὸ π ε ρ ῖ τ ρ ι μ μ α τῶν λαῶν»!
— Τὸ περίτρημμα ;.. “Ε, ὄχι δά!
“Ὅμως, μόλις ἔφυγα, τὰ βρῆκαν μιά χαρά!
(Τὰ πουλάκια μου!.. Δέν ἀμφέβαλλα!.. Μοιάζουν τόσο πολὺ!)

XVI

— Φοβᾶμαι, εἶπε ὁ φίλος, πῶς ἡ «καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή» δέν παράγει
ἐπαναστάτες παρὰ κ ο μ ι τ α τ ζ ἦ δ ε ς...

Ὁ λόγος του μ' ἄφησε σκεπτικό.
 — Μὰ ὄχι! ἀποκρίθηκα. Λησιμονᾶς, παλιά, τὸ Ρήγα!
 — Ἰσα-ἴσα, αὐτὸν θυμᾶμαι!.. Ἄλλ' ὄχι ἄλλον!.. Κ' ἔνα χε-
 λιδόνι, ξέρεις, δέ φέρνει τὴν Ἄνοιξη...

XVII

Μὲς στὸ πλῆθος ὁ ἄνθρωπος ξαναβρίσκει τὸ ἐνστικτο τῆς πρωτό-
 γονης ὀρδῆς - καί, ἐντρομος, κοιτάει νὰ τὸ μπουκώσει μὲ ξένες σάρκες,
 γιὰ νὰ μὴν καταφάη τίς δικές του.

XVIII

Κάποιος βόγγειε πιχτά στὸ κατάκρονο σκοτάδι -
 κι ἄχ! φοβοῦμαι πὼς ἦταν ὁ βόγγος δικός!

Σκίτσο τοῦ Ἡρακλῆ Ν. Ἀποστολίδη, τὸ '35 - '36, ἀπὸ τὸ Δημήτρη Λάβη.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΤΟΜΟΣ *ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ*
Ρ Ε Ν Ο Υ Η Ρ Α Κ Λ Η Α Π Ο Σ Τ Ο Λ Ι Δ Η

‘Η *Ανθολογία τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματείας*, τοῦ Ρένου Ἑρακλῆ Ἀποστολίδη, ἐκδιδόμενη συνεχῶς ἀπὸ τὸ ’33, κ’ ἔχοντας φτάσει τις 10 ἐκδόσεις (ἢ *Ποιητικῆ*), εἶναι ἡ πιὸ ἀντικειμενικὴ ἀπόψη τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας, συγκροτημένη ἀπὸ τὸν Ἑρακλῆ καὶ Ρένο Ἀποστολίδη, μισὸν αἰῶνα τώρα, μὲ τὰ πιὸ αὐστηρὰ κριτήρια ἐπιλογῆς τῶν πρᾶγματι ἄριστων ποιητικῶν καὶ πεζῶν κειμένων, καὶ τέλεια ἀνεπηρέαστη ἀπὸ ἰδέες, πολιτικὰς θέσεις καὶ συνθήματα ὁποιοῦνδήποτε πολιτικῶν παρατάξεων, θεωρητικὰς, αἰσθητικὰς, ἢ ὅποιες δογματικοφανατικὰς τάσεις καὶ μισαλλοδοξίας. Ἔτσι ὁ ἀναγνώστης καὶ ὁ μελετητὴς τῆς ἔχουν στὴ διάθεσίν του ἔργο στὸν ἀνώτατο βαθμὸ ὑπεύθυνο κ’ ἔγκυρο, ἐλεύθερο καὶ ἀληθινὸ, καθρέφτη πιστὸ τοῦ πραγματικοῦ, καὶ ὄργανο σπουδῆς μιᾶς ἐθνικῆς λογοτεχνίας μοναδικῆ καὶ στέρεο, ποὺ λίγες ἄλλες γραμματεῖες κατέχουν τέτοια ἢ ἀνάλογα.

Γύρω στὶς 1800 σελίδες εἶναι, γιὰ τὴν ὥρα, ἡ *Ποιητικὴ Ἀνθολογία* — δηλαδὴ οἱ τρεῖς πρῶτοι τόμοι τοῦ ὅλου Corpus — ὅπου ἀνθολογοῦνται γύρω στοὺς ἑξακόσιους ποιητὲς, ἀπ’ τὸν μεσαιῶνά μας ὡς τις μέρες μας, καὶ ἀπ’ τοὺς ὁποίους γύρω στοὺς ἑκατὸ εἶναι νεώτεροι καὶ νεώτατοι, τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας-τριακονταετίας, ἐνῶ συνάμα ὑπάρχει — στὸν πρῶτο τόμο τῆς, στὸ δέλτα (γιατ’ ἡ κατάταξις εἶν’ ἀλφαβητικὴ φυσικὰ) — ἡ πληρέστερη, καὶ μαζὶ ἡ αὐστηρότερη, κριτικώτερη ἀνθολόγησι τοῦ δημοτικοῦ μας τραγουδιοῦ, καὶ ἀκόμα, στὸ δεῦτερο τόμο τῆς (στὸ πῖ) ἡ πιὸ συστηματικὴ κ’ ἐπαρκὴς ἐπιλογὴ νεοελληνικῶν παροιμιῶν, καὶ στὸν τρίτο τόμο τῆς (στὸ ρῶ) μεθοδικὴ ἀνθολόγησι τοῦ ρεμπέτικου ἀπ’ τὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα ἕως σήμερα.

‘Η *Ἀνθολογία τοῦ Διηγήματος*, ἐξ ἄλλου, φτάνει ὡς τώρα τις 1600 σελίδες, στοὺς ἄλλους τρεῖς τόμους τοῦ ὅλου Corpus, ὅπου ἀνθολογοῦνται 107 λαμπρὰ διηγήματα, τὰ ἄριστα 79 διηγηματογράφων-πεζογράφων ἐνὸς αἰῶνα, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ εἴδους — ποὺ ἰδιαίτερα καλλιεργήθηκε στὴ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία — ὡς τις μέρες μας.

Στοὺς τρεῖς αὐτοὺς τόμους ἀνθολογοῦνται οἱ ἐξῆς (μ’ ὅσα διηγήματά τους σημειώνονται δίπλα) :

ΑΘΑΝΑΣ, Γ.:	1	ΔΟΞΑΣ, Γάκης:	3
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ, Τάσος:	1	ΔΡΟΣΙΝΗΣ, Γεώργιος:	1
ΑΛΕΞΙΟΥ, Ἐλλη:	1	ΔΡΟΣΟΥ, Μάγια:	1
ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, Ρένος:	1	ΖΙΤΣΑΙΑ, Χρυσάνθη:	1
ΒΕΝΕΖΗΣ, Ἡλίας:	3	ΘΕΟΤΟΚΑΣ, Γιώργος:	1
ΒΙΖΥΗΝΟΣ, Γεώργιος:	3	ΘΕΟΤΟΚΗΣ, Κώστας:	3
ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ, Γιάννης:	1	ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ, Γαλάτεια:	1
ΒΛΑΧΟΣ, Εὐστάθιος:	1	ΚΑΝΕΛΛΗΣ, Μανόλης:	1
ΒΟΥΤΥΡΑΣ, Δημοσθένης:	2	ΚΑΡΑΒΙΑΣ, Πάνος:	1
ΓΑΛΑΝΟΥ, Ειρήνη:	1	ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ, Μ.:	1
ΓΑΕΖΟΣ, Πέτρος:	1	ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ, Νίκος:	1
ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Γεράσιμος:	1	ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ, Ἀντρέας:	1
ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ, Βασίλης:	1	ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ, Κώστας:	1
ΔΑΦΝΗΣ, Στέφανος:	1	ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ, Κώστας:	1

ΚΑΣΔΑΓΛΗΣ, Νίκος:	1	ΠΑΛΑΜΑΣ, Κωστής:	1
ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ, Θράσος:	1	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ι.Μ.:	1
ΚΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Γιώργης:	2	ΠΑΠΑ, Κατίνα:	1
ΚΟΒΒΑΤΖΗΣ, Άστέρης:	1	ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, Άλέξανδρος:	3
ΚΟΚΚΙΝΟΣ, Διονύσιος:	3	ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ, Ζαχαρίας:	3
ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ, Ίωάννης:	3	ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ, Σπήλιος:	2
ΚΟΡΝΑΡΟΣ, Θέμος:	1	ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ, Σπύρος:	2
ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΣ, Τάκης:	1	ΠΟΛΙΤΗΣ, Κοσμάς:	1
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ, Μάρκος:	1	ΠΟΛΙΤΗΣ, Φώτος:	1
ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ν.:	1	ΠΟΥΛΛΑΣ, Ίάκωβος:	1
ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ, Μενέλαος:	2	ΡΑΔΟΣ, Κωνσταντίνος:	1
ΛΥΚΟΥΔΗΣ, Έμμανουήλ:	1	ΡΟΪΔΗΣ, Έμμανουήλ:	1
ΛΩΛΟΣ, Κίμων:	1	ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ, Γιάννης:	1
ΜΑΚΙΣΤΟΣ, Κώστας:	1	ΣΠΑΝΔΩΝΙΔΗΣ, Πέτρος:	1
ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Κωστούλα:	1	ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, Γιάννης:	2
ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Μόνα:	1	ΣΧΙΝΑΣ, Άλεξ:	1
ΜΙΛΛΙΕΣ, Τατιάνα-Γκρίτση:	1	ΤΕΡΖΑΚΗΣ, Άγγελος:	1
ΜΠΑΡΛΑΣ, Φαίδρος:	1	ΤΖΙΤΖΕΛΗ, Καίη:	1
ΜΠΑΣΤΙΑΣ, Κωστής:	2	ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ, Άντώνης:	1
ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ, Στρατής:	1	ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ, Γεώργιος:	1
ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ, Άλέξανδρος:	2	ΧΑΡΙΤΑΚΗ, Άρτεμισία:	1
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Μελής:	1	ΧΑΡΗΣ, Πέτρος:	1
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Νίκος:	1	ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, Τάκης:	1
ΝΙΡΒΑΝΑΣ, Παύλος:	1	ΧΑΤΖΗΣ, Δημήτρης:	1
ΝΤΑΪΦΑΣ, Κώστας:	1	ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Κώστας:	2
ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γρηγόριος:	2		

Τυπώνεται τώρα ό τέταρτος τόμος τής *Άνθολογίας Διηγήματος*, ίσου όγκου με τους άλλους τρεις (γύρω στις 500 páλι σελίδες), και θάν' έτοιμος σε λίγους μήνες. Φτάνει έτσι μ' αυτόν ή άνθολόγηση τής Νεοελληνικής Διηγηματογραφίας τις 2100 σελίδες· είναι, δηλαδή, ή πληρέστερη και άντιπροσωπευτικώτερη — χωρίς να παύη νάναι κ' ή αύστηρότερη, ή ύπευθυνότερη, με τά πιο άπαιτητικά, κλασσικά και σύγχρονα ποιητικά κριτήρια μορφής και ούσίας — άνθολόγηση τής Πεζογραφίας μας.

Ό εκδιδόμενος αυτός τέταρτος τόμος, έργο páλι του Έρακιλή (πού άνθολογούσε ως τό '70) και του Ρένου — πού βόηθαγε τόν πατέρα του στήν *Άνθολογία* άπ' τό '40, και τή συνεχίζει, με βοήθους τους γιούς του τώρα (τόν Ήρικο, πού σπουδάζει φιλόλογος, και τόν Στάντη, πού για κεί τραβάει κι αυτός) — , περιέχει διηγηματογράφους-πεζογράφους páλι άπ' τό άλφα ως τό ώμέγα (γιατ' είν' άνεξάρτητη, κι άλφαβητικά πλήρης, ή *άντιπροσωπευτική σύνθεση* σε κάθε τόμο του *Διηγήματος*, καλύπτοντας, σε κ á θ ε τόμο, χωριστά, ό λ α τά είδη του άφηγηματικού αυτού πεζού λόγου, και σ' όλες τις φάσεις τής άναπτύξεως και καλλιέργειας του, ως τήν τελευταία στιγμή τής άνθολογήσεως, πού συμπίπτει πάντα χρονικά και με τήν έκδοση, σε κάποια νεώτατα άνθολογούμενα, έτσι ώστε να πετυχαίνεται και ή άνώτατη δυνατή «ένημερότης» του έργου).

Καθαρά πρακτικός λόγος επιβάλλει στήν *Άνθολογία Διηγήματος* ό κάθε τόμος νάχη *άνεξάρτητη* και πλήρως *άντιπροσωπευτική* του είδους *σύνθεση*: ότι τό διήγημα έχει *ε κ τ α σ η*, πολύ μεγαλύτερη συνήθως κι άπ' τά μεγαλύτερα ποιήματα, κι άρα τό άνθολογημένο ύλικό δέ *χωράει* (όλο μαζί καθενός διηγηματογράφου) *συνέχεια* στους

τόμους, χωρίς να τους κάνη ανάρτιους συνθετικά τὸν καθένα - και γιατί να γίνονταν ἔτσι; Εἶναι μοιρασμένο, λοιπόν, τὸ ὕλικό. Και τοῦτο ἐπιτρέπει σὲ κάθε τόμο νάναί ὡς τὴν τελευταία στιγμή ἀνθολογικά ἐνημερωμένος, μὲ ὅ,τι καλύτερο καινούργιο κρίνει ὁ ἀνθολόγος πὼς ἀξίζει νὰ περάσῃ στὴν Ἀνθολογία, και μὲ τὰ ἴδια βέβαια κριτήρια κι ἀξιώσεις, ζυγιασμένο αὐστηρά, ὅσο τοῦ εἶναι δυνατὸ — χωρίς τὸ παραμικρὸ ποτέ σκόντο ἢ ξυγχώρηση σὲ ἀγάπες κι ἀπαιτήσεις περιστασιακές, «σύγχρονες» μὲν ἀλλὰ πού δέν εἶναι ὀλότελα σίγουρος πὼς και «θ' ἀντέξουν» —, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν περνᾷ, δηλαδή, στὴν Ἀνθολογία, ὕλικό κατώτερης ποιότητας, πού ὁ χρόνος θὰ τὸ δείξῃ ἀντύχη ὄχι τόσο ἄξιο νὰ στέκῃ δίπλα στ' ἄλλα, τὰ με κάθε τρόπο και βέβαιο χιλιοδοκιμασμένα και στέρεα ἀντέχοντα, τῶν παλιῶν και τῶν πατέρων και τῶν πρωτῶν και τῶν ἀρίστων τοῦ εἴδους.

Τοῦ τέταρτου αὐτοῦ τόμου τὸ ὕλικό διαλέγεται ἀπὸ ἀνθολογημένα (ἐξ ἀρχῆς τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος ὡς τὴ στιγμή τῆς ἐκδόσῃς του) πού πιάνουν ἔκταση 1300-1500 ἀκόμη σελίδων, δηλαδή περίπου τριῶν ἀκόμη τόμων. Και ἡ διαλογή αὐτὴ πιά δέ γίνεται τώρα παρὰ μεταξὺ ἀρίστων κειμένων, μὲ κριτήριο τὴν πληρέστερη κι ἀντιπροσωπευτικώτερη — χρονικά και εἰδολογικά — σύνθεση τοῦ ἐξ ἀνάγκης ὄχι ἄνω τῶν 500 σελίδων (ἢ ἐκεῖ γύρα) τόμου.

Τὰ ὀνόματα τῶν περαιτέρω ἀνθολογουμένων; Εἶναι, γιὰ τὴν ὥρα, 84! Και βέβαια χωρίς νὰ μπορῆ κανεὶς ν' ἀποκλείσῃ κι ἄλλα, πού ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή μπορεῖ νὰ φανερωθοῦν, μὲ ἀξιόλογα ἢ και ἀξιολογώτερα διηγήματα - ὁ ἀνθολόγος ἀνθολογεῖ δέ, ὡς γνωστόν, και ἀπὸ ἀνέκδοτα, πού τοῦ στέλνονται συνεχῶς, χρόνια τώρα (ἔτσι και στὸν Ἡρακλῆ Ἀποστολίδη, πάντοτε!), ἀπὸ νέους κι ἀπὸ ὄριμους κι ἀπὸ πολυπειρους τοῦ εἴδους, γιὰ νὰ τὰ λαβαίνει ἔγκαιρα ὑπόψη του, ἐφόσον συνεχῶς ἀνθολογεῖ, και ἡ λειτουργία τῆς Ἀνθολογίας ποτέ δέ σταματάει! [Κ' ἔτσι μισὸν αἰῶνα ξάγρυπνα! Γιὰ νὰ μὴν τῆς διαφεύγῃ τίποτε, και νάναί ἀδιάλειπτα πρωτοενημερούμενη, πρωτογευόμενη και «δοκιμάζουσα» τίς ὅποιες παραγόμενες ποιότητες λόγου πρὶν κι ἀπ' τὴν ἐκδοτικὴ ἀγορά, κι ἀπ' ὅλα, εἰ δυνατόν, τὰ λογῆς-λογῆς δημοσιεύοντα λογοτεχνία ἡμερήσια και περιοδικὰ ἔντυπα, ὅλης τῆς χώρας και τοῦ λοιποῦ Ἑλληνισμοῦ. (Γι' αὐτό, ἄλλωστε, κ' εἶναι θεσμός, καθὼς λέν ἀπὸ χρόνια, ἡ Ἀνθολογία Ρένου Ἡρακλῆ Ἀποστολίδη, και λειτουργεῖ πράγματι σὰν τέτοιος, ὄχι σὰν ἔργο τάχα «προσωπικό» ἢ «ὑποκειμενικό» και τὰ παρόμοια, πού ὑπάρχουν φυσικά και τέτοια, ὄχι λίγα, μὰ δέν καταφέρνουν σταθερὰ νὰ παραπλανοῦν πολλοὺς ἐν τέλει.)]

Νά, λοιπόν, και τὰ 84 ὀνόματα, ἀπὸ ἀνθολογημένα διηγήματα τῶν ὁποίων, ὡς τὴ στιγμή, συγκροτεῖται και τυπώνεται ὁ τέταρτος τόμος τῆς Ἀνθολογίας Διηγήματος, πού κυκλοφορεῖ σὲ λίγο. [Οἱ ἀστερίσκοι δίπλα σὲ 28 ὀνόματα σημαίνουν πὼς οἱ ἀνθολογούμενοι αὐτοὶ βρίσκονται και σὲ προηγούμενους τόμους, ἢ τόμο, ξαναανθολογημένοι και μὲ ἄλλο τους ἀριστο διήγημα ἢ και περσότερα: ἔτσι ὥστε νὰ διακρίνονται κ' οἱ πρωτοανθολογούμενοι (δίχως ἀστερίσκο) πού νά! φτάνουν κιόλας τοὺς 56, μὲ τὸ καλό!]:

ΑΜΠΙΟΤ, Γουλιέλμος Ν.		ΜΠΑΡΛΑΣ, Φαίδρος	★
ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, Ρένος	★	ΜΠΟΣΙΝΑΚΗΣ, Δημήτρης	
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Κώστας		ΜΥΛΩΝΑΣ, Κώστας	
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ, Βασίλης		ΜΥΡΙΒΛΗΣ, Στρατής	★
ΒΕΝΕΖΗΣ, Ήλιος	★	ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ, Ἀλέξανδρος	★
ΒΙΖΥΗΝΟΣ, Γεώργιος	★	ΝΑΧΜΙΑ, Νίνα Κοικαλίδου-	
ΒΛΑΣΤΟΣ, Πέτρος		ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ, Τόλης	
ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ, Γιάννης	★	ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Μελής	★
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, Ἀλκιβιάδης		ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Νίκος	★
ΔΙΖΕΛΟΣ, Θαλής		ΞΑΝΘΑΚΗ, Βάσια Σολωμού	
ΔΟΥΚΑΣ, Στρατής		ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, Ἀλέξανδρος	★
ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Παναγιώτης		ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ, Ζαχαρίας	★
ΖΕΡΒΟΣ, Τάσος		ΠΑΠΙΑΣ, Γιώργος	
ΖΙΤΣΑΙΑ, Χρυσάνθη	★	ΠΑΤΑΤΖΗΣ, Σωτήρης	
ΖΟΥΛΑΣ, Ὀδυσσεύς		ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ, Σπύρος	★
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ, Δ.		ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ, Γιώργος	
ΘΕΟΤΟΚΑΣ, Γιώργος	★	ΡΕΒΑΝΗΣ-ΡΕΝΤΗΣ, Δημήτρης	
ΘΕΟΤΟΚΗΣ, Κώστας	★	ΣΚΟΚΟΣ, Κωνσταντίνος	
ΙΓΓΛΕΣΗ, Χάρης		ΣΟΥΚΑΣ, Κώστας	
ΙΩΑΝΝΟΥ, Γιώργος		ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Παναγ.	
ΚΑΛΙΟΤΣΟΣ, Παντελής		ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, Χάρης	
ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΣ, Ἰάκωβος		ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.	
ΚΑΜΠΑΣΑΚΑΛΗΣ, Γιώργος		ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, Γιάννης	★
ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ, Μ.	★	ΣΧΙΝΑΣ, Ἄλεκ	★
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ, Γιώργος		ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Πάρις	
ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ, Ἀντρέας	★	ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ, Ἀντώνης	★
ΚΑΣΔΑΓΑΝΗΣ, Νίκος	★	ΤΣΑΚΑΛΟΣ, Γεράσιμος	
ΚΑΤΣΙΡΕΑ, Δέσποινα		ΤΣΑΤΣΟΥΛΑ, Κατερίνα	
ΚΕΣΜΕΤΗ, Νατάσα		ΦΛΩΡΑΚΗΣ, Διαμαντής	
ΚΛΩΝΑΡΗ, Μαρία		ΦΛΩΡΟΣ, Παύλος	
ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ, Ἰωάννης	★	ΦΩΚΑΣ, Νίκος	
ΚΟΝΔΥΛΗΣ, Φώντας		ΧΑΚΚΑΣ, Μάριος	
ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ, Φώτης		ΧΑΡΗΣ, Πέτρος	★
ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ, Μένης		ΧΑΡΙΤΑΚΗ, Ἀρτεμισία	★
ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΣ, Τάκης	★	ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Γ.	
ΚΡΑΝΗΣ, Δημήτρης		ΧΑΤΖΗΣ, Δημήτρης	★
ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, Ἀχιλλέας		ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Κώστας	★
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Λουΐα		ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, Λεϊά Καραβλα-	
ΛΑΓΩΝΙΚΑ, Τζέικα		ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ, Χρήστος	
ΛΑΜΠΕΛΕ, Φούλα		ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ, Κωνσταντίνος	
ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ, Μενέλαος	★	ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ, Γ.Δ.	
ΜΑΓΚΑΝΗΣ, Γιάννης		ΧΥΤΗΡΗΣ, Γεράσιμος	

Ἀπὸ τοὺς 84 αὐτοὺς ἀνθολογούμενους (κατ' ἀρχὴν) πεζογράφους-διηγηματογράφους — πὺ μόνον τὸ ἓνα τρίτον τους — κι οὐτε! — εἶναι ξανανθολογημένοι στοὺς τρεῖς προηγούμενους τόμους τῆς Ἀνθολογίας Διηγήματος, καὶ τὰ δύο τρίτα τους πρωτοανθολογοῦνται τώρα — ὁ ἐκδιδόμενος τέταρτος τόμος περιέχει πάνω ἀπὸ 30, μὲ ἕ,τι καλύτερό τους. Ἔτσι, κι ἀπ' τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀδυναμία νὰ χωροῦσε ἕλο τὸ ἀνθολογημένο ὕλικὸ σ' ἓναν εὐλόγου ὄγκου (καὶ προσитоῦ κόστους καὶ τιμῆς) τόμο, β ο η θ ι ε τ α ι ἢ ἀ κ ὄ μ η α ὐ σ τ η ρ ὄ τ τ ε ρ η κ αὶ ι π ο ι ο τ ι κ ὴ τ ε ρ η ἢ π ι λ ο γ ῆ, κ' ἡ Ἀνθολογία βασιτάει πάντα ὑψηλά τὰ κριτήρια καὶ τίς ἀξιώσεις πὺ τὴν διέπουν μισὸν αἰῶνα ἀναλλοίωτη, ἀσυμβίβαστη κι ἄπτωτη σὲ ποιότητα σωζόμενης στὶς σελίδες τῆς λογοτεχνικῆς οὐσίας.

‘Ο ἀνθολόγος, γιὰ τὴ δουλειὰ του δὲν ἔχει νὰ πῆ. Δέν θάφταναν, ἄλλωστε, τόμοι γιὰ νὰ πῆ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ - καὶ θάταν καὶ περιαιτολογία, μοιραῖα. Μόνο ὅ,τι ἐνδιαφέρει ἐδῶ τοὺς καλοὺς ἀναγνώστες τῶν *Τετραμήνων*, πού ἐπιλεκτικὰ τοὺς προσφέρεται (καὶ θὰ τοὺς προσφέρεται) κάθε τόσο, ἀπὸ τὸ ἀνθολογημένο διηγηματικὸ ὑλικὸ (ὅπως τώρα, σ’ αὐτὸ τὸ τεῦχος, τὸ λαμπρὸ διήγημα τοῦ Βασιλικοῦ): ὅτι γίνεται εἰδικὴ ἐπιμέλεια τῶν ἀνθολογούμενων κειμένων, ἐνοποιεῖται ἡ ὀρθογραφία, μπαίνει ἡ δέουσα στίξη καὶ εἰδικός (ὅπου χρειάζεται) ἐμφαντικὸς τοιςμὲς με ὀξεῖες (ἀντὶ βαρεῖες) στὶς λήγουσες (γιὰ νὰ βοηθίεται ὁ μερακλῆς ἀναγνώστης), διορθώνονται ἢ βελτιώνονται ἀπ’ τοὺς συγγραφεῖς τὰ κείμενά τους, ἀκόμα καὶ ὡς τὴν τελευταία στιγμή, καμμια φορά, τῆς στοιχειοθεσίας καὶ τοῦ τυπώματος, κ’ ἔτσι, συχνά, πρόκειται πράγματι γιὰ ν ἔ ε ς, καὶ πάντως πολὺ πιὸ φροντισμένες, μορφές τῶν ἄριστων καὶ ἀγαπημένων διηγημάτων. Γιατί, βλέπετε, ἡ κ α λ ῆ λογοτεχνία — καὶ λ ο γ ο τ ε χ ν ῖ α δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῆ ἄλλη ἀπὸ τὴν κ α λ ῆ, διάβολε! (ἄλλιῶς τί «λογοτεχνία»; κ α κ ο τεχνία!) — λοιπὸν ναί, ὅσο πιὸ καλὴ, τόσο πιὸ δ ο υ λ ε ῖ ᾱ ς παράγωγο εἶναι δ ο υ λ ε ῖ ᾱ ς, καὶ ἄλλης δ ο υ λ ε ῖ ᾱ ς, καὶ δόστου πάλι καὶ ἄλλης ἐπίμονης κ’ ὑπόμονης φιλοδουλειᾶς καὶ ἀσταμάτητου ἔ λ ε γ χ ο υ κ’ ἔ π α ν ἔ λ ε γ χ ο υ τοῦ κειμένου, τῶν τόνων του, τῶν ἐκφράσεων, τῶν τρόπων, τῶν ρυθμῶν (τῶν στενότερων καὶ τῶν εὐρύτερων, τῶν φράσεων καὶ τῶν περιόδων καὶ τῶν παραγράφων καὶ τῶν μερῶν τοῦ ὅλου), τῆς ὅλης οἰκονομίας καὶ τῆς προβάσεως τῆς πλοκῆς, με γνώση, με τρόπο, μ’ εὐθύνη, με πείρα καὶ πείσμα, ὑπεράνθρωπο πολλές φορές, τεχνίτη πού ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του τὸν ἴδιο, τὸν ἀπαιτητικώτερο κάθε ἄλλου, συνέχεια (καὶ μοναδικά) α ὕ τ ο παιδεύεται, καὶ ὅλο φτιάχνεται καὶ ὅλο αὐταναδομεῖται πρὸς τὸ ἀκρότατο ἰδανικὸ μέσα του, πρὸς τὴν «τέλεια μορφή» - πού δὲν εἶν’ ἄλλη, σ’ ἐσχατὴ ἀνάλυση, παρὰ ἡ τέλεια ἀργασμένη με συνείδηση πρωτόδημη ἐκεῖνη οὐσία, πού μυστικά καὶ ἀνεξήγητα τὸν πρωτοεπέπνεε σὰν ξεκίναγε τὸ κάθε τί του, καὶ ὅ,τι ἄξιο, μεγάλο, συναρπαστικὸ ποτέ του θέλησε, ὠνειρεύτηκε, καὶ ὥρμησε νὰ πλάσῃ!..

Γι’ αὐτὸ, λ ο γ ο τ ε χ ν ῖ α, σωστὴ καὶ ἀληθινὴ, ἀ π ὸ τ ε μ π ἔ λ η δ ε ς δ ἔ γ ῖ ν ε τ α ῖ! Οὔτε με προχειρογραφίσματα καὶ βιασύνες! Οὔτε με τέλη ἄλλα, ὅταν ρίχνεται κανεὶς στὸ γράψιμο, στὸ πλάσιμο τῶν μορφῶν, πού τὸν τυραννοῦν ἀρχικά σκιές-ἐρινύες ἢ ὑποψίες μέσα του. Μόνο με δ ο υ λ ε ῖ ᾱ γ ῖ ν ε τ α ῖ! Κι ἀφοῦ βέβαια πρῶτα ἔ χ ε ῖ κανεὶς νὰ δώσῃ τοῦ κόσμου κ ᾱ τ ῖ ὄχι τὸ ἄζωο ἄδειο του, καὶ τὸ ὑποτασικὸ μηδέν του.

Τὰ *Τετράμηνια* χαίρονται πού μποροῦν νὰ σᾶς προσφέρουν σ’ αὐτὸ τὸ τεῦχος τοὺς τ’ ὠραῖο διήγημα τοῦ Βασιλικοῦ - καὶ λέν: τί καλὰ θάταν ἡ ζωὴ νὰ σᾶς ἄφηνε, νὰ σᾶς ἐπέτρεπε λιγώτερο λαχανιασμένη τὴν ἀνάσα, καὶ συχνότερο τὸ «περιθώριο», τὸ φυσικὸ ρ υ θ μ ὸ νὰ σᾶς συγχωροῦσε ὕ π α ρ ῆ ς (πού ἀπαιτεῖται σ ᾶ ρ ῖ ζ ῖ κ ῆ π ρ ο ὕ π ὸ θ ε σ η), γιὰ νὰ διαβάζετε περσότερο καὶ ἀνετότερα, ψ υ χ ῖ κ ὶ τ ε ρ α, τ’ ἄριστα τῶν κειμένων τῆς πιὸ θερμῆς, ἐκφραστικῆς μας, καὶ προικισμένης γιὰ φτέρωμα, γενναῖο καὶ οὐσιαστικὸ, διηγηματογραφίας ἐνός αἰῶνα, ὡς τοὺς

πιό τελευταίους ικανούς νέους πεζογράφους τῆς σημερινῆς «ἀγχωτικῆς» στιγμῆς μας! Ν' ἀπολαμβάναντ' ἔτσι, δίπλα-δίπλα, καὶ γιὰ πολλές οὐσιαστικές βραδιές τῆς ζωῆς σας — τῆς μοναχικῆς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς, μὲ τὴν ἀγάπη σας καὶ μὲ τοὺς φίλους σας, γιὰ χαρὰ καὶ γιὰ λύπη καὶ γιὰ δάκρυα κοινά, γιὰ ὅλες μας τὶς περηφάνειες καὶ τὶς πίκρες καὶ τὶς ὀργές καὶ τὶς ἐλπίδες τῆς πολυβασανισμένης αὐτῆς (μὰ γι' αὐτό καὶ τόσο ἀνθρώπινης) κοινῆς μας μοίρας σ' αὐτόν τὸν Τόπο — νὰ κερδίζατε δικούς σας ἄλλους μας, παλιούς καὶ νέους!.. Γιατὶ ὁ λαὸς δικὰ μας!

“Ὁλ’ οἱ πόνοι μας, κ’ οἱ ἀγάπες μας, κ’ οἱ στιγμές μας: δικές μας!

Νά, αὐτό λέμε: Νὰ σᾶς ἀφῆνε ἡ ζωὴ νὰ βρῆτε κάπως τὴν ψυχὴ σας μὲς σ’ αὐτά, πού τ ἡ ν σ υ ν τ η ρ ο ὦ ν, πού τ ἡ ν τ ρ έ φ ο υ ν, μὲ τὶς φ ο σ ι κ έ ς, τὶς ἐ γ χ ε ν ε ῖ ς ἐδῶ τροφές της: κ’ ἔτσι νὰ τὴν χάνετε λιγώτερο: ν’ ἀ ν τ έ χ ε τ ε κ άθε μέραν ἄγρια, σάν κι αὐτὲς πού ζῆτε ἀπανωτές: ν’ ἀ ν τ ι σ τ έ κ ε σ τ ε μ έ π ι ό κ α ρ δ ι ά σ’ ὅσα εἰσβάλλου καὶ μᾶς ἀφανίζουν, ὥρα τὴν ὥρα...

Δίνουμε «σκοπό» στὴν τέχνη, μ’ αὐτὰ τὰ λόγια:.. “Ἐ, ἀφῆστε της, φίλοι, καὶ κάποιο ριζιμιό σκοπό - τῆς δ η μ ο σ ί ε υ σ η ς καὶ τῆς π α ι δ ε ί α ς [τῆς α ὐ τ ο π α ι δ ε ί α ς: μὲ τὰ δικὰ μας, τὰ ταυτοτικά μας ἀνέκαθεν (καὶ σήμερα ὁμοία, κι ἄς μοιάζουν τάχα τόσο διάφορα)], ὅχι ποτέ τῆς τέχνης σκοπό, μὴν πλανιέστε!..

Λοιπόν, αὐτὸς ὁ στόχος: Ἐσεῖς, οἱ καλοὶ δέκτες, καὶ ἡ ψυχὴ σας - «ἡ σωτηρία σας» θάλεγε ὁ χριστιανός. Ἡ δουλειὰ τῆς μέλισσας, καὶ τὸ μέλι τῆς καρδιάς αὐτοῦ τοῦ Τόπου, αὐτοῦ τοῦ κόσμου ὅλου, τοῦ νεοελληνικοῦ - τῆς κόλασης καὶ τῆς λατρείας μας μαζί, τῆς μάνας καὶ τῆς ἀγαπητικιάς μας πάντα, τοῦ πατέρα πού τρέμουμε, πού δεόμεθα, καὶ μαζί φλογερά ἀντριζόμαστε μέσα μας νὰ τὸν φτάσουμε, μιά ζωὴ, καὶ δέ φτάνει, πολλές φορές!: Π ὤ ς τ ὸ μ έ λ ι α ὐ τ ὸ ν ἄ τ ὸ ξ α ν α κ ε ρ δ ί σ ε τ ε, σεῖς, πού σ ᾶ ς ἀ ν ἡ κ ε ι! Γιατὶ τοῦ Τόπου εἶναι, καὶ τοῦ Λαοῦ ἡ ψυχὴ κ’ ἡ συνείδηση - κ’ ἐσεῖς ὁ Τόπος, ἡ Ψυχὴ κ’ ἡ Συνείδηση, ἡ σημερινὴ καὶ τόσο διψασμένη, τόσο ἄδικα στερεωμένη ἀπὸ τὸν ἴδιο της τὸν πιό φυσικό καὶ πηγαῖο μέσα πλοῦτο.

Νὰ μὴ σᾶς ποῦμε ἄλλα, περισσότερα, διεξοδικώτερα.

Καταλαβαίνεται τί πᾶμε νὰ σᾶς δώσουμε: ν ἄ σ ᾶ ς ἀ π ο δ ὶ σ ο υ μ ε τ ὸ δ ι κ ὸ ς α ς - πού πάει νὰ ταφῆ, νὰ ξεχαστῆ, νὰ σᾶς τὸ στερήσουν τόσοι καὶ τόσα, ὀριστικά.

Λοιπόν, ἐμεῖς νὰ σωπαίνουμε καλύτερα τώρα... Καὶ χαρῆτε σεῖς, ἄπλα, τὸ διήγημα - πού τὸ ἀξίζει!

